

Sygn. akt III AUa 1276/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak (spr.)

SSA Jolanta Wolska

Protokolant: st.sekr.sąd. Kamila Tomasik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 września 2015 r. w Ł.

sprawy **M. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o rentę rodzinną i rentę socjalną

na skutek apelacji M. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 31 lipca 2014 r. sygn. akt V U 827/12

- 1. uchyła zaskarżony wyrok w punkcie drugim oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przekazuje sprawę Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł. do ponownego rozpoznania;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. na rzecz M. D. kwotę 15 0 (sto pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.**

III AUa 1276/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, w punkcie pierwszym uchylił decyzję organu rentowego z dnia 3 lipca 2012 r. odmawiającą ubezpieczonej M. D. prawa do renty socjalnej i w tym zakresie przekazał sprawę do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł. do ponownego rozpoznania, a w punkcie drugim oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji z tej samej daty - odmawiającej M. D. prawa do renty rodzinnej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. D. urodziła się w dniu (...). Wnioskodawczyni ma wykształcenie średnie wieczorowe, bez matury. W okresie od 1 września 1995 roku do 16 stycznia 1998 roku wnioskodawczyni uczęszczała do Technikum Odzieżowego w Zespole Szkół (...) w Ł.; naukę ukończyła z opóźnieniem w trybie wieczorowym, nie podchodziła do matury- „bała się, że nie zda”. Pracowała w kilku miejscach- w zakładzie pracy chronionej, jako kasjer-sprzedawca, sprzątaczką,

pokojowa, dorabiała też w kwiaciarni. W latach wcześniejszych pracowała w zakładach krawieckich. Obecnie pracuje jako sprzątaczką (dowód; wywiad zawodowy k.112, zaświadczenie k.8 oraz zaświadczenie k.8 w aktach rentowych).

Wnioskodawczyni ma orzeczonego umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, datowany od 2 lutego 2000 roku tj. od okresu uczęszczania do szkoły ponadpodstawowej (dowód: orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 2 lutego 2000 roku k.4 oraz orzeczenie z dnia 26 marca 2002 roku k.3 w aktach rentowych).

Wnioskodawczyni ma obciążony wywiad rodzinny: u matki występuje choroba psychiczna, siostra cierpi na depresję.

U M. D. pierwsze zaburzenia psychiczne pojawiły się w 1997 roku. Były to skłonność do autoagresji, samookaleczenia „przypalała się papierosami, co dawało ulgę”, wielokrotnie podejmowała próby samobójcze.

Pierwszy raz wnioskodawczyni była hospitalizowana w 1998 roku, po tym jak chciała się zabić, słyszała wtedy w głowie jakieś głosy- „głos matki i jakiś mężczyzna, jakby ktoś stał obok głowy i krzychał na mnie; namawiał do samobójstwa”, teraz głosów nie słyszy.

Od 7 lutego 1998 r. M. D. jest zarejestrowana w (...) w T., z rozpoznaniem: schizofrenia paranoidalna.

W okresie od 9 lutego 1998 r. – 12 marca 1998 r. wnioskodawczyni przebywała na Oddziale Psychiatrycznym ZOZ w P. z rozpoznaniem „osobowość niedojrzała, próba samobójcza w wywiadzie”.

Kolejny pobyt na Oddziale Psychiatrycznym ZOZ w P. od 9 kwietnia 1998 r. – 28 kwietnia 1998 r. z rozpoznaniem: „zaburzenia emocjonalne, osobowość niedojrzała, druga próba samobójcza przez zatrucie lekami” i ponownie od 15 grudnia 1998 r. – 14 stycznia 1999 r. z rozpoznaniem: „zaburzenia osobowości, osobowość niedojrzała, stan po trzeciej próbie samobójczej przez zatrucie lekami.”

W okresie od 15 lipca do 19 lipca 2004 roku wnioskodawczyni przebywała w Instytucie Medycyny Pracy w Ł., po kolejnej próbie samobójczej : „zatrucie lekami -zespół depresyjny”.

W okresie od 23 grudnia 2004 r. do 25 stycznia 2005 r. M. D. była leczona na Oddziale S CSK UM w Ł., z rozpoznaniem: zespół paranoidalny i ponownie z tym samym rozpoznaniem : zespół paranoidalny w okresie od 7 lutego 2006 r. do 23 marca 2006 roku.

W 2007 roku u wnioskodawczyni rozpoznano M. B. (dowód: karty informacyjne leczenia szpitalnego, zaświadczenia o stanie zdrowia, historia choroby k. 32-83 i 102 oraz k.169-201 oraz k.202-220 w aktach sprawy oraz dokumentacja medyczna w aktach ZUS).

W okresie od 1 października 2003 roku tj. od wejścia w życie przepisów ustawy M. D. była uprawniona do renty socjalnej, a od 1 września 2004 roku tj. od daty złożenia wniosku o rentę rodzinną do renty rodzinnej po zmarłym ojcu w zbiegu z rentą socjalną (dowód: wniosek z dnia 20 września 2003 roku k.1-2, decyzja z dnia 10 listopada 2004 roku k.11, decyzja z dnia 1 października 2003 roku k.6 w aktach rentowych).

Decyzją z dnia 29 lutego 2012 roku organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni prawo do renty socjalnej w związku z upływem okresu na jaki świadczenie zostało przyznane (dowód: decyzja z dnia 28 lutego 2012 roku k.17 akt sprawy oraz k.118 w aktach rentowych).

Decyzją z dnia 1 czerwca 2012 roku organ rentowy wstrzymał wypłatę renty rodzinnej w związku z koniecznością ustalenia niezdolności do pracy (dowód: decyzja z dnia 1 czerwca 2012 roku k.16 w aktach sprawy oraz w aktach ZUS).

W dniu 4 maja 2012 roku wnioskodawczyni M. D. wystąpiła z wnioskiem o przyznanie dalszego prawa do rent z tytułu niezdolności do pracy (dowód: wniosek z dnia 4 maja 2012 roku wraz z załącznikami k.96 w aktach rentowych).

Orzeczeniem z dnia 4 czerwca 2012 roku, Lekarz Orzecznik ZUS stwierdził, że wnioskodawczyni jest częściowo niezdolna do pracy do dnia 31 lipca 2014 roku. Wnioski takie wywiódł z rozpoznanych u wnioskodawczyni schorzeń

pod postacią zaburzeń schizofektywnych o typie mieszanym (dowód: orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 4 czerwca 2012 roku k.111 wraz z dokumentacją lekarską w aktach ZUS.)

Sprzeciw od powyższego orzeczenia wniosła wnioskodawczyni M. D., w związku z czym została ponownie przebadana przez Komisję Lekarską ZUS, która w oparciu o rozpoznane u niej tożsame schorzenia tj. zaburzenia schizofektywne o typie mieszanym, orzeczeniem z dnia 28 czerwca 2012 roku uznała, że nie jest ona całkowicie niezdolna do pracy (dowód: orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 28 czerwca 2012 roku k.118 wraz z dokumentacją lekarską, sprzeciw z dnia 12 czerwca 2012 roku k.113 w aktach ZUS).

Aktualnie u wnioskodawczyni występują:

- epizod depresji ciężki, bez objawów psychotycznych, zaburzenia osobowości mieszane i inne,
- zaburzenia schizoaktywne –typ mieszanym oraz uzależnienie od nikotyny (dowód : opinia biegłych psychiatrów B. J. k.89-91wraz z opiniami uzupełniającymi k.110-112, k.130-131 oraz biegłej psychiatry A. R. k. 271-273 wraz z opinią uzupełniająca k.287 i verte aktach sprawy).

Od czasu ostatniego badania przez Komisje Lekarska ZUS stan zdrowia wnioskodawczyni istotnie się pogorszył. W okresie od 10 stycznia 2013 roku do 7 marca 2013 roku M. D. wymagała kolejnej hospitalizacji w Oddziale Zaburzeń Afektywnych CSK UM w Ł.. Początkowo wnioskodawczyni była hospitalizowana na Oddziale Diagnostyczno-Obszerwacyjnym, a następnie na Oddziale Zaburzeń Afektywnych (dowód: opinia uzupełniająca biegłego psychiatry B. J. k.110-112, k.130-131oraz karta informacyjna leczenia szpitalnego k.102).

Z powodu schorzeń psychiatrycznych wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy. Schorzenia powodujące całkowitą niezdolność do –pracy powstały u wnioskodawczyni przed ukończeniem 18 roku życia (tj. w 17 roku życia) w trakcie nauki w szkole ponadpodstawowej. Za początek obecnej całkowitej niezdolności do pracy należy przyjąć pierwszy dzień ostatniej hospitalizacji psychiatrycznej tj. 10 stycznia 2013 roku. Niezdolność wnioskodawczyni do pracy ma charakter okresowy, gdyż istnieją szanse na poprawę stanu psychicznego, co wiązać należy z długotrwałe stosowaną odpowiednią farmakoterapią (dowód: opinia biegłych psychiatrów: A. R. k. 271-273 wraz z opinią uzupełniająca k.287 i verte oraz opinia uzupełniająca B. J. k.110-112, k.130-131 aktach sprawy).

W powyższym stanie faktycznym Sąd Okręgowy powołując się na art. 68 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uznał, że roszczenie ubezpieczonej o rentę rodzinną jest niezasadne, bowiem chociaż aktualnie ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy, to jednak od czasu badania przez komisje lekarską ZUS w listopadzie 2012 r., to jednak jej obecny stan sprawności organizmu jest wynikiem pogorszenia stanu zdrowia od 10 stycznia 2013 r., czyli 5 miesięcy po wydaniu spornych decyzji. Zatem gdy chodzi o roszczenie ubezpieczonej o rentę socjalną ma tutaj zastosowanie art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. i sprawa powinna zostać przekazana do ponownego rozpatrzenia w ZUS, ponieważ wskazane nowe okoliczności nie mogą stanowić o zmianie zaskarżonej decyzji.(pisma ZUS z 27 stycznia 2014 roku k.280 oraz z dnia 21 marca 2014 roku k.292a akt sprawy).

Odnośnie drugiego z roszczeń ubezpieczonej Sąd Okręgowy wskazał, że prawo do renty rodzinnej zgodnie z art. 68 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przysługuje dziecku zmarłego ubezpieczonego bez względu na wiek, tylko wówczas, gdy dziecko to stało się całkowicie niezdolne do pracy do ukończenia 16 lat przy, czym całkowita niezdolność do pracy musi trwać nieprzerwanie, a M. D. stała się całkowicie niezdolna do pracy od 10 stycznia 2013 roku, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie od decyzji z dnia 3 lipca 2012 roku, znak (...), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. i odmówił wnioskodawczyni przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

Ubezpieczona zaskarżyła apelacją wskazany wyżej wyrok Sądu Okręgowego w części oddalającej jej odwołanie od decyzji odmawiającej prawa do renty rodzinnej, zatem apelacja obejmuje punkt drugi wyroku wymienionego na wstępie. Skarżąca zarzuciła skarżonemu wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że nie spełnia ona warunków uzyskania tego świadczenia. Podniosła, że obecna całkowita niezdolność do pracy

ubezpieczonej powstała przed 18 rokiem życia, a zatem spełnia ona warunki do przyznania jej prawa do renty socjalnej i rodzinnej na stałe.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

apelacja jest uzasadniona i skutkuje uchyleniem wyroku w zaskarżonej części. W rozpoznawanej sprawie poza sporem jest, że ubezpieczona stała się osobą całkowicie niezdolną do pracy w okresie pobierania nauki w szkole, przed 18 rokiem życia. Taki stan rzeczy trwał nieprzerwanie do 31 maja 2012 roku, to jest do daty wstrzymania wypłaty świadczeń w związku z upływem czasu, na który zostały one przyznane. W świetle ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji, a które to ustalenia Sąd Apelacyjny podziela, w dacie wydawania spornej decyzji z 3 lipca 2012 roku ubezpieczona, wobec poprawy stanu zdrowia, była już tylko osobą częściowo niezdolną do pracy. Sąd też utracił prawo do renty rodzinnej, bowiem po myśli art. 68 ust. 1 pkt 3 prawo do tego świadczenia przysługuje tylko osobom całkowicie niezdolnym do pracy, których całkowita niezdolność do pracy powstała w okresie wskazanym w tym przepisie. Ubezpieczona jednak, według ustaleń faktycznych sprawy, w toku postępowania odwoławczego od decyzji z 3 lipca 2012 roku przed sądem pierwszej instancji stała się ponownie całkowicie niezdolna do pracy z powodu tych samych schorzeń, które w przeszłości stanowiły podstawę do przyznania jej świadczeń. Okoliczność ta powinna stanowić dla Sądu Okręgowego podstawę do zastosowania art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. nie tylko do roszczenia o rentę socjalną, ale również do roszczenia o prawo do renty rodzinnej, a to w związku z treścią art. 61 i w zw. z art. 72 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 748 – t.j.). Zgodnie bowiem z art. 72 tej ustawy - w razie ustania prawa do renty rodzinnej z powodu ustąpienia niezdolności do pracy stosuje się odpowiednio przepis art. 61, według którego prawo do renty, które ustalo z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, podlega przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony ponownie stał się niezdolny do pracy. W tych warunkach oddalenie odwołania od decyzji odmawiającej przyznania ubezpieczonej prawa do renty rodzinnej jest przedwczesne jako wydane z naruszeniem art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. Przypomnieć wypada, że zgodnie z treścią tego przepisu w sprawie o świadczenie z ubezpieczeń społecznych, do którego prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy (w tym przypadku chodzi o całkowitą niezdolność do pracy), jeżeli podstawę do wydania decyzji stanowi orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub orzeczenie komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i odwołanie od decyzji opiera się wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia, sąd nie orzeka co do istoty sprawy na podstawie nowych okoliczności dotyczących stwierdzenia niezdolności do pracy, która powstała po dniu złożenia odwołania od tej decyzji. W tym przypadku sąd uchylił decyzję, przekazuje sprawę do rozpoznania organowi rentowemu i umarza postępowanie. Z treści art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. jednoznacznie wynika, że w przypadkach w nich opisanych nie ma zastosowania art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., a zatem sąd pierwszej instancji nie może oddalić odwołania od decyzji odmawiającej przyznania prawa do renty rodzinnej na dalszy okres, jeżeli z nowych okoliczności faktycznych powstałych po dniu złożenia odwołania wynika, że prawo do tego świadczenia winno być przywrócone na podstawie art. 61 w zw. z art. 72 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny w Łodzi uchylił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i na podstawie art. 477^{14a} k.p.c. przekazał sprawę do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, bowiem postępowanie w sprawie należy przeprowadzić od początku w całości.